

יותר לא נשמע עדויות כאלו. תותחים ארוכי-קנה, מטוסי-הפצצה ומסוקי-קרב יקרעו בשיטתיות את קרביה של מדינה אומללה זו. קשה להאמין שאותם כוכבים זורחים גם מעל לראשיכם," כותב חייל להוריו.

התחושה המקורית שנוכחותם בוויאטנאם נועדה להבטיח את שלומם ואת עתידם של ילדי ויאטנאם משמרת באופן אירוני רק בקרב השכויים האמריקאים, שנפלו בידי הקומוניסטים כשלבנים הראשונים של המיל-חמה. ראשון המשוחררים יוצא מכבשה-מטוס כנאום פטרויטי קצר אל המיקרופונים. נאום שכמו הופשר מתוך בועת-זמן, שהיתה קפואה במשך שמונה שנים.

החיילים בשטח שכחו זמן נימת-דיבור כזאת. האידיאליזם הראשוני מפנה מקומו לשיגאה, לתיעוב, למיאוס ולתיסכול. מה שהתחיל כפעולת-עונשין של שריפת בכתות בכפר שנתן מחסה לאנשי ויאט-קונג מסתיים

שות אופי סוער ואלים יותר.

כראשונה בהיסטוריה המודרנית של ארץ-צות-הברית העם חצוי בתמיכתו במלחמה. באוניברסיטת קאנט פותחת המישרה באש על מפגינים והורגת ארבעה סטודנטים. כריות-הכיסותן בעורף לומדים מחבריהם בחזית כמה קל להרוג בני-אדם.

הסופר נורמן מאיילר ביטא כשעתו את השטע שנפער באומה האמריקאית בסיפרו צבאות הלילה: "ראה ארץ רחבת-ידיים זו המבטיחה את רצוננו. זאת אמריקה. לפנינו יפה ללא משל, כיום מכוסה חטטים. גופה כבר מהתינוק שבכרסה. איש אינו יודע אם חוקי הוא. הצירים הראשונים החלו... מה תלד?"

בימאי אמריקה יקרה, ביל קוטוריה, עשה עבודה טובה. הוא לא ניסה להשתלט על החיילים האלמוניים כאמצעות עריכה מתוחכמת מדי, אפקטים סנסציוניים או דראמטיזציה יתירה. הוא שמר לכל אורך הסרט על איפוק וריסון עצמי, כשהוא נותן למיכתבים ולי-

ועוד שאלה, מהי הנקודה שבה גם מטרה צורקת שוב אינה יכולה להצדיק את האמי-צעים שנקטים להגשמתה? ומה דינם של סרכני-הגיוס, האם היו פטרויטים או עריקים עלובים?

סרט לחיילי גיבעתי

כ עבור הצופה הישראלי, אמריקה יקרה הוא יותר מעוד סרט-מלחמה על ויאטנאם. יותר מדי קווים אדומים שנפרצו שם מוצאים את מקביליהם במלחמת-הלבנון ובאינתיפאדה: אוכרן הקונסנזוס, טישטוש הקו המפריד בין אויב לאזרח, התפוררות נורמות מוסריות, שחיקה וחלת בערך של חיילים. כוונות טהורות ותפיסות נאורות הן הקורבן הראשון של העימות השוחק בין כובש לנכבש. קריהתפר הגס שבין כיבוש למוסר

חיילים אמריקאים בוויאטנאם

אחר-כך לא הבינו מדוע בבית מסחכלים בהם בענשו?

סירטיהתעודה המיקצועיים והחוככניים לדי-בר בער עצמם.

את הסרט מסיים קוטוריה על רקע מצבת-ההנצחה השחורה בושינגטון, שחרותים עליה הכל שמות החיילים שנפלו בוויאטנאם, ועל רקע דבריה של אם שכולה המשוחתת עם בנה, שנהרג 15 שנה קודם לכן כאילו נפל זה עתה.

אמריקה יקרה נותן ביטוי משכנע לפיוס של העורף עם החיילים שלחמו בוויאטנאם. אבל הקתארוזים המיוחל עוד נמצא לפנייהם. בדרך שבין אמריקה לקתארוזים ניצבת סוללה גבוהה של שאלות ודילמות מוסריות, שלא הנטרולים של פלאטון ולא המטאפוריות של אפוקליפסה ענכשויו הצליחו להשיב עליהן. רק תשובה יסודית ומלאה תוכל לטהר את המיסקעים הכבדים שהותירה מלחמת ויאט-נאם; האם מלחמת ויאטנאם היתה כדבריו של ויליאם פולברייט, סימפטום של אררי-גנטיות ועוצמה יתירה מצד ארצות-הברית, או שהיא מימשה הלכה למעשה את נידרו המפורסם של ג'ון קנדי לשלם כל מחיר, לשאת כל משא, לתמוך בכל ידיד ולעמוד בפני כל אויב כדי להבטיח את החרות?

הוא מקום מועד לכינים הפושטות עד מהרה על כל הגוף.

מישפטם של ארבעת חיילי גיבעתי הוא דוגמה מאלפת לתהליך נורא זה. התעלותם הסאריסטית בהאני א-שאמי, תושב מחנה ג'י-ליה, לא גורמת להם אפילו להשפיל עיניהם מבושה וחרטה. להיפך, קולתו של פסק-הדין משחררת מהם מצהלות-צחוק וחיוביקיי-שימי-חה, משל התבשרו על זיכויים המוחלט. חמורה מפרץ-שימחה זה היא עצימת-העיניים של כל מי שנוכחו בהכאתו של א-שאמי ולא אמרו דבר ולא עשו דבר. ובכל זאת, למרות שפסק-הדין מדהים בקולתו, בית-הדין רשם כתובת על הקיר, אולי החמורה ביותר כי תולדות מלחמות ישראל: "הנאשמים אינם חריגים. כישלונם הוא פריביאזים של אי-הקפדה על נורמות, שמן הסתם קיבלה לגיטי-מציה ואף עידוד של מפקדים, ולדאבון-הלב גם של מפקדים בכירים."

אמריקה יקרה מעיד שהקרע בעם האמריקאי עומד לפני איחוי סופי ומלא. עתה הגיע תור הקתארוזים. ואילו אצלנו הקרע האמיתי והמלא עוד לפנינו. איש לא יוכל למנוע אותו.

„הלוחמים האמריקאים בוויאטנאם לא הבינו למה דם אירופי סמיך מדם אסיאתי!"

טבח המחריד של 100 נשים, ילדים וקנים במאיילא.

כמו עכברים מבוהלים

ה פרק הלא-ימאור הזה של אמריקה נחתם בתמונת המצור, שמטיל הוויאט-קונג על בסיס הצבא האמריקאי בקהיסאן, המהדורה האמריקאית של ריין בין פו. מי תוס רבי-שנים של החייל האמריקאי הבלתי-מנוצח נכתש עם כל פגז של מרגמה, שממטיר האויב ממיטור הגבעות המיוערות שמסכיב לבסיס.

חיילי המארינס, שהתחנכו על הסתערות ומירדף, מוצאים עצמם מסתתרים במחילות הבוציות כעכברים מבוהלים. מה פלא שסיסמות-הקרב של הנשיא ג'ונסון והגנרל וסטמורלנד נשמעות באוזני החיילים כזכות, כמו המיתוס שעל ברכיו גדלו ולאורו יצאו לוויאטנאם. עתה שוב הם אינם יודעים לשם מה כאו ומה מעשייהם שם. דבר אחד הם יודעים לבטח: נמאס, נמאס להם, גם סבלנותו של העורף פוקעת. מאחות הסטודנטים לוב-